

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ІВАНИШИН ТАРАС ІВАНОВИЧ

УДК 340.12

**НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ УТВЕРДЖЕННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ
МОЛОДІ: ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ**

12.00.12 – філософія права

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Хмельницький – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова, Хмельницька обласна рада.

Науковий керівник

кандидат юридичних наук, доцент
ПАРПАН Уляна Михайлівна,
Навчально-науковий Інститут права та психології Національного університету «Львівська політехніка»,
доцент кафедри адміністративного та інформаційного права.

Офіційні опоненти:

доктор філософських наук, професор
БУЯК Богдан Богданович,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,
ректор університету;

кандидат юридичних наук
РОМАНИНЕЦЬ Марта Романівна,
Львівський державний університет внутрішніх справ,
доцент кафедри теорії та історії держави і права, конституційного та міжнародного права.

Захист відбудеться «12» грудня 2019 року о 12⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 70.895.02 у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова за адресою: 29013, м. Хмельницький, вул. Героїв Майдану, 8, конференц-зал (ауд. 907).

З дисертацією можна ознайомитися в науковій бібліотеці Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова за адресою: 29013, м. Хмельницький, вул. Героїв Майдану, 38.

Автореферат розісланий «12» листопада 2019 року.

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**

О. Ю. Черняк

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Національно-патріотичне утвердження студентської молоді є одним із визначальних чинників цілісного формування особистості. Разом з тим національно-патріотичне утвердження є фактором генерування нової національної еліти, засадою формування інтелігентності, елітарності, професійної культури та патріотизму. У цьому контексті формується самодостатня, повноцінна, національно свідома особистість, громадянин, патріот України.

В умовах глобалізації та сучасного розвитку знань та інноваційних технологій, національно-патріотичне утвердження студентської молоді потребує нового філософсько-світоглядного осмислення національної виховної системи у закладах вищої освіти; теоретико-правового обґрунтування законодавчого забезпечення її реалізації в університетському середовищі; розробки конститутивних засад правової культури особистості та спрямування їх у русло виразної орієнтації на національну правову систему й національні традиції (з урахуванням європейської практики розвитку фундаментальних демократично-правових цінностей громадянського суспільства). Позаяк без збереження національної правової системи, історичних поступів, культурних здобутків, мови утвердження власної національної ідентичності, самобутності неможливе. Саме національно-патріотичного утвердження молоді генерации є активним модусом формування правової культури.

Складна політична, соціальна, економічна ситуація, що сформувалася упродовж останніх років у нашій державі, вимагає чіткого реагування, активної підтримки та консолідації як українців, так й осіб інших національностей, які проживають на території України щодо збереження її кордонів, цілісності держави. Актуалізується питання національно-патріотичного утвердження молоді і у зв'язку із тотальними поширенням фейкових меседжів у ЗМІ, посиленням російської агресії, військовими діями на Сході України. Тому, виникає нагальна необхідність переосмислення зробленого і здійснення системних заходів, спрямованих на посилення патріотичного виховання дітей та молоді – формування нового українця, що діє на основі національних та європейських цінностей.

Формування нової молоді генерации національної еліти вельми клопіткий, довготривалий та комплексний процес. Його форсування вимагає посиленої уваги щодо формування належної системи національно-правового утвердження студентської молоді. Розпочаті після проголошення незалежності України суспільно-політичні, економічні й науково-правові дебати щодо формування національної самосвідомості та громадянського становлення особистості вимагають концептуального завершення у формі вироблення певної доктрини.

Національно-патріотичне утвердження студентської молоді належить до пріоритетних напрямків системи виховання та освіти України, стратегічні завдання яких відображенні в таких державних документах: Національній доктрині розвитку освіти в Україні (2002), Концепції національної системи виховання (1996), Концепції національно-патріотичного виховання (2009), Концепції громадянської освіти та виховання в Україні (2012), Концепції

Загальнодержавної цільової програми патріотичного виховання на 2013–2017 рр., Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді (2015). Конститутивними засадами системи виховання дітей та молоді є національна ідея, формування активної громадянської позиції та правової культури.

Аналітичний огляд наукових розвідок показує, що проблема національно-патріотичного утвердження студентської молоді певною мірою опрацьована на концептуальному рівні в сфері виховання та правосвідомості. Так, філософські засади національно-патріотичного виховання у контексті новітньої парадигми освітньо-виховного процесу досліджували М. Антоненко, А. Боко, Л. Вовк, М. Євтух, О. Жаровська, П. Кононенко, В. Москалець, М. Стельмахович, М. Ярмаченко та ін. Питання змісту патріотичної свідомості виступило предметом наукового вивчення вітчизняних філософів А. Бичка, І. Надольного, Л. Сохань та зарубіжних мислителів І. Канта, К. Роджерса, Е. Фромма та ін.

У контексті сучасної української дійсності, обумовленої військовими діями на Сході України, проблему військово-патріотичного виховання актуалізували вчені З. Діхтяренко, М. Зубалій, В. Івашковський, В. Мірошніченко. Окремі аспекти формування військового патріотизму простежуємо у працях А. Абрамова, В. Баранівського, В. Лутовінова, В. Осьодла, В. Стасюка, Ю. Красильника та ін. Серед сучасних науковців, які займаються проблемою патріотичного виховання загалом, та морально-етичними якостями громадянина-патріота необхідно виокремити П. Вербицьку, Б. Буяка, П. Ігнатенко, А. Погрібного, Ю. Руденка, К. Чорну, О. Шестопалюк та ін.

Проблематика національно-патріотичного утвердження студентської молоді перебуває у фокусі досліджень педагогічної, психологічної, соціологічної, політичної, філософської науки, натомість у філософсько-правовому дискурсі не знайшла ґрунтовного наукового висвітлення, окрім поодиноких досліджень Д. Андрєєва, О. Ануфрієнко, Т. Бачинського, В. Бігуна, Т. Гарасиміва, О. Грищук, С. Максимова, О. Орлової, У. Парпан, М. Романець, С. Сливки, О. Татаринцевої, А. Токарської, В. Чефранова та ін. Тому її вирішення вимагає істотних змін щодо процесу підготовки студентів як майбутніх фахівців у національно-патріотичному контексті.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана відповідно до Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2016-2020 роки, затверджених постановою Загальних зборів Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 року; спрямована на реалізацію Стратегії сталого розвитку «Україна–2020», схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 року №5/2015 та відповідає вимогам Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» від 11 липня 2001 року. Дисертація підготовлена у межах науково-дослідної роботи кафедри теорії та історії держави і права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова «Теоретико-історичні проблеми розвитку держави і права» на 2017–2023 роки (номер державної реєстрації 0117U000103), що є складовою наукової теми Хмельницького університету

управління та права імені Леоніда Юзькова «Управлінські та правові засади забезпечення сталого розвитку України як європейської держави» на 2013–2016 роки (державний реєстраційний номер 0108U008927) та на 2017-2026 роки (державний реєстраційний номер 0117U000103).

Тему дисертації затверджено у вченій раді Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова (протокол № 9 від 01 лютого 2016 року).

Мета і завдання дослідження. *Мета* дисертаційної роботи полягає у здійсненні комплексного філософсько-правового дослідження базових елементів національно-патріотичного утвердження студентської молоді у контексті реформування державно-правової сфери.

Реалізація окресленої мети зумовила необхідність вирішення таких *задач*:

- з'ясувати та узагальнити історіографічну основу дослідження проблеми національно-патріотичного виховання студентської молоді;
- сформулювати авторське бачення концептуально-методологічних засад філософсько-правового розуміння національно-патріотичного виховання студентської молоді;
- розкрити філософсько-правовий вимір патріотичного утвердження студентської молоді;
- охарактеризувати нормативно-правове регулювання національно-патріотичного утвердження студентської молоді;
- проаналізувати мораль та право як філософсько-правові модули національно-патріотичного утвердження студентської молоді;
- встановити національно-патріотичне утвердження студентської молоді як доміанти формування громадянського суспільства в Україні;
- визначити філософсько-правові засади національно-патріотичного утвердження студентської молоді у сучасних реаліях мультикультурного суспільства.

Об'єкт дослідження – філософсько-правові засади правовиховної підготовки студентської молоді.

Предмет дослідження – філософсько-правові засади національно-патріотичного утвердження студентської молоді.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети і завдань, забезпечення достовірності отриманих результатів та висновків використано комплекс філософських, загальнонаукових та спеціально-наукових методів.

При підготовці дослідження застосовано *діалектичний та історичний методи* – під час опрацювань результатів досліджень вчених в частині теоретико-методологічного осмислення національно-патріотичного утвердження студентської молоді (розділ 1-3). *Метод аналізу* документів застосовано при вивченні нормативно-правових актів, статистичних даних, матеріалів судових рішень/проваджень) (підрозділ 2.1). Використання *феноменологічного методу* аналізу дозволило охарактеризувати основні поняття дослідження, опираючись на словники та визначення, сформульовані у процесі здійснення дослідження (підрозділ 1.3). Використання *порівняльного методу* дозволило розкрити мораль та право як модули національно-патріотичного

утвердження студентської молоді (підрозділ 2.2). *Системний підхід* використаний при дослідженні проблеми загалом – визначенні суті філософсько-правового розуміння національно-патріотичного утвердження студентської молоді (розділи 1-3). *Синергетичний підхід* забезпечив можливість визначення найбільш ефективних способів впливу на форми і методи національно-патріотичного утвердження студентської молоді.

Вказані вище методологічні підходи, методи, у взаємозв'язку із загальними логічними методами і прийомами (*аналізу, синтезу, індукції, дедукції, аналогії*), дозволили всебічно й ефективно встановити філософсько-правові засади національно-патріотичного утвердження студентської молоді; зокрема, *метод узагальнення* – сформулювати висновки, результати та основні положення дослідження.

Нормативну основу роботи склали Конституція України, закони України, інші нормативно-правові акти, які регулюють національно-патріотичне утвердження студентської молоді.

Наукова новизна одержаних результатів Дисертація є першим у вітчизняній науковій літературі комплексним дослідженням, у якому, завдячуючи поєднанню філософсько-правових напрацювань та результатів практичної діяльності, визначено філософсько-правові засади національно-патріотичного утвердження студентської молоді.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в тому, що:
вперше:

1) визначено поняття «патріотизм» як складної інтегрованої сфери особливостей емоційно-чуттєвого, інтелектуально-культурного, духовно-морального та діяльнісно-поведінкового характеру;

2) окреслено структуру патріотизму, що включає такі складові:
1) духовно-моральну (ціннісна орієнтація, моральні якості, почуття любові до Батьківщини, відповідальності перед нею, духовний зв'язок з народом, нацією);
2) когнітивну (знання мови, історії, культури своєї держави, патріотична свідомість); 3) аксіологічну (потреба в інтеріоризації системи духовно-моральних, культурно-національних й загальнолюдських цінностей); 4) правову (розуміння національно-правової системи, правосвідомість, правова поведінка, правова культура); 5) діяльнісну (готовність діяти на благо держави, стати на захист її національних інтересів, громадянська позиція, участь у державотворчих процесах, добросовісне виконання професійних обов'язках);
б) ідентифікаційну – національну ідентифікацію (розуміння національної ідеї, національна гідність, національна ідентичність, усвідомленість національної приналежності); етнічну самоідентифікацію (толерантне, доброзичливе ставлення до представників інших національностей, культур на базисі позитивної етнічної самоідентифікації); громадянськість (позитивне ставлення до співгромадян, відповідальне виконання громадянських обов'язків, власних професійних завдань);

3) на основі акмеологічного розуміння особистісно-діяльнісної природи дефініції «національно-патріотичне утвердження студентської молоді», розкрито її як процес осмислення особистісної відповідальності за долю свого

народу; формування усвідомленої перцепції національних проблем та громадянської позиції до назрілих явищ і подій в українському соціумі; становлення правосвідомості й розвиток високої правової культури; активна участь індивіда в державотворчих процесах; вироблення соціально зрілого зацікавлення й бажання працювати для ефективного розвитку своєї держави, готовності, за будь-яких обставин, відстоювати національні інтереси;

4) визначено, що мобілізаційний потенціал національно-патріотичного утвердження набувається шляхом єдності аксіологічного та праксеологічного у соціальних практиках індивідів;

удосконалено:

5) концептуально-методологічні засади розуміння особливостей формування феномену національно-патріотичного утвердження як толерантності нації-держави, що передбачає усвідомлення етнокультурних та етноконфесійних відмінностей між громадянами української держави. Наголошено, що визначальною умовою такого національно-патріотичного утвердження є наявність високої політичної і правової культури, домінування державних політико-правових цінностей над етнокультурними та етноконфесійними;

6) аксіологічні модуси національно-патріотичного утвердження студентської молоді, які відображають недостатнє філософсько-правове розуміння проблем національного буття, фундаментальних національних цінностей, формування індивіда як громадянина-патріота своєї держави, національно-патріотичну позицію людини у контексті впливу різних чинників (глобалізаційних викликів, суспільних реалій), взаємодію з іншими національними культурами, їх виразниками та ін.;

7) напрями національно-патріотичного утвердження студентської молоді, яке повинне реалізовуватися на таких рівнях: державний – опирається на гарантування державою системи патріотичного та героїко-патріотичного виховання; соціальний – базується на особистісному осмисленні норм моралі та їх дотриманні, яке націлене на усвідомлення пріоритетності вселюдських й національних цінностей, інтересів, формування шанобливого ставлення до історії, мови, культури, традицій і звичаїв українського народу; військовий – ґрунтується на розвитку бойового духу – готовності захищати цілісність, суверенність держави, відстоювати національні інтереси, активної участі в державотворчих процесах, формуванні здорового способу життя, підвищенні фізичної загартованості молоді з метою підготовки до захисту свого народу; правовий – визначає формування правосвідомості, правової поведінки, правової культури та активної громадянської позиції.

8) розуміння громадсько-правового домінанта національно-патріотичного утвердження студентської молоді, яке повинно передбачати належний рівень розвитку правосвідомості особистості – усвідомлення індивідом цінностей природного права, прав і свобод людини й певна оцінка чинного законодавства з позиції його відповідності загальнолюдським цінностям. Вказано, що правосвідомість не лише відображає ставлення людини до правової системи, а й націлює її певні зміни в правовій дійсності, завбачає і

моделює їх. Наголошено, що громадсько-правова складова має сприяти формуванню в молодій людини чіткого уявлення про тенденції розвитку патріотичних ідей в історичному контексті, осмислення ролі історико-правових й філософсько-етичних знань про свій народ, країну, традиції та звичаї;

9) визначення основних шляхів та модусів розв'язання проблеми національно-патріотичного утвердження студентської молоді на сучасному етапі, що передбачає реалізацію таких напрямів діяльності: підвищення статусу національно-патріотичного утвердження в освітньому середовищі закладів вищої освіти та українському суспільстві загалом; зміцнення й розвиток виховних функцій закладів вищої освіти, розширення складу суб'єктів національно-патріотичного утвердження студентської молоді та, посилення координації їхніх зусиль; удосконалення системи національно-патріотичне утвердження студентської молоді; використання практики зарубіжних країн щодо національно-патріотичного утвердження студентської молоді; удосконалення інформаційного забезпечення національно-патріотичного утвердження студентської молоді; формування науково-теоретичних і методичних засад національно-патріотичного утвердження студентської молоді; розроблення законодавства щодо національно-патріотичного утвердження студентської молоді; посилення національно-патріотичного утвердження студентської молоді шляхом проведення масових історико-патріотичних, та національно-культурних заходів;

набули подальшого розвитку:

10) пропозиції щодо організації діяльності закладів вищої освіти в контексті модернізації національно-патріотичного утвердження студентської молоді в Україні у межах навчального процесу;

11) напрями розвитку виховного процесу закладів вищої освіти, які повинні бути спрямовані на вирішення найважливіших завдань національно-правового утвердження студентської молоді, а саме: формування національної самоідентичності, правової свідомості й громадянської відповідальності, духовності та правової культури, самостійності, особистої ініціативності, толерантності у власній поведінці та міжособистісному спілкуванні;

12) процес формування інтенсивного формування системи інструментальних й термінальних цінностей (особисте світобачення, активна життєва позиція, ціннісні орієнтації, готовність до самонавчання, саморозвитку, самовияву, тобто формування цілісного образу «я»), що створює позитивну квінтесенцію ціннісної спрямованості молоді особистості й відображає внутрішній зміст її ставлення до життя загалом, й національно-державне буття зокрема.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що вони становлять науково-теоретичний і практичний інтерес, а саме – можуть бути використані:

– *у науково-дослідній сфері* – основа для нових досліджень при вирішенні питань щодо проблеми національно-патріотичного утвердження студентської молоді;

– у сфері правотворчості – для удосконалення чинного законодавства України;

– у навчальному процесі – для організації освітньої діяльності та викладання таких навчальних дисциплін, як «Філософія права», «Юридична деонтологія», «Юридична етика», а також для підготовки методичних розробок, підручників, навчальних посібників;

– у правозастосовній діяльності – для підвищення ефективності діяльності органів, що забезпечують організацію діяльності щодо національно-патріотичного утвердження студентської молоді в Україні.

Особистий внесок здобувача. Усі сформульовані в дисертаційній роботі положення та висновки обґрунтовано на основі самостійних досліджень автора. Для аргументації окремих положень дослідження використано наукові праці інших учених, на які зроблено відповідні посилання.

У підготовлених з Т. З. Гарасимівом статтях: «Становлення особистості: історико-філософський огляд. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Юридичні науки». 2016. № 845 С. 345–349) особистий внесок становить 80 (вісімдесят) відсотків; «Соціалізація особистості: до проблем методологічних підходів» (*Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Юридичні науки». 2016. № 837. С. 231–235) особистий внесок становить 70 (сімдесят) відсотків.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та висновки дисертації було оприлюднено на науково-практичних заходах: Міжнародній конференції «Вдосконалення правового механізму захисту прав і свобод людини і громадянина в умовах євроінтеграції» (Львів, 28 лютого 2017 року); VI Всеукраїнській науково-теоретичній Інтернет-конференції «Місцева влада й самоврядування в Україні та державах світу: історія та сучасність (аспекти права). На вшанування пам'яті проф. Юрія Панейка» (Львів, 30 травня 2017 року); VI Всеукраїнській науково-теоретичній конференції «Захист прав і свобод людини та громадянина в умовах формування правової держави» (Львів, 30 травня 2017 року); IV Всеукраїнській науково-теоретичній конференції «Теорія і практика конституціоналізму: український та зарубіжний досвід» (Львів, 27 квітня 2018 року); VII Всеукраїнській науково-теоретичній конференції «Захист прав і свобод людини та громадянина в умовах формування правової держави» (Львів, 30 травня 2018 року); Міжнародній конференції «Наукове забезпечення захисту прав та свобод громадян України в умовах інтеграції в Європейський простір» (Львів, 25 жовтня 2018 року); XI Всеукраїнській науково-практичній конференції «Освітньо-наукове забезпечення діяльності складових сектору безпеки і оборони України» (Хмельницький, 15 листопада 2018 року); Всеукраїнській науковій конференції «Механізм правового регулювання правоохоронної та правозахисної діяльності в умовах формування громадянського суспільства (осінні читання)» (Львів, 23 листопада 2018 року); IX Всеукраїнській науково-теоретичній Інтернет-конференції «Законодавча влада в Україні та інших державах світу: історія і сучасність (аспекти права)» (Львів, 31 травня 2019 року); VIII Всеукраїнській науково-теоретичній конференції «Захист прав

і свобод людини та громадянина в умовах формування правової держави» (Львів, 30 травня 2019 року).

Публікації. Основні результати дослідження викладено у сімнадцяти публікаціях, із ним сім – у фахових виданнях України, які включено до міжнародної наукометричної бази даних «Index Copernicus International» (Польща) і десяти тезах доповідей на науково-практичних заходах.

Структура та обсяг дисертації. Структура та обсяг дисертаційної роботи обумовлені метою, завданнями та предметом дослідження. Робота складається зі вступу, 3 розділів, які охоплюють вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 212 сторінок, із них основного тексту – 184 сторінки. Список використаних джерел розміщено на 26 сторінках (238 найменувань), додатки розміщено на 2 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми; висвітлено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено мету і завдання дослідження, його об'єкт та предмет; охарактеризовано використані в дослідженні методи; сформульовано наукову новизну одержаних результатів та їх практичне значення; подано відомості про апробацію основних положень дисертаційної роботи; зазначено її структуру.

Розділ 1 «Філософсько-правові основи дослідження національно-патріотичного утвердження студентської молоді» містить два підрозділи, у яких здійснено історіографічний огляд особливостей філософсько-правового розуміння національно-патріотичного утвердження студентської молоді, розглянуто методологічні підходи дослідження.

У *підрозділі 1.1 «Стан наукового осмислення проблеми національно-патріотичного утвердження студентської молоді»* відображено міждисциплінарні підходи до наукознавчого розуміння «національно-патріотичного утвердження», на основі яких вдалося визначити такі основні концепти щодо осмислення означеного феномену:

- ідея реалізму мети утвердження – всебічний розвиток індивіда, який опирається на його здібності, таланти. Модусом досягнення цієї мети є оволодіння людиною базових засад культури, себто – це культура життєвого самовизначення;

- ідея самовизначення, яка обумовлює формування цілісності людини, тобто людини з константними переконаннями, демократичними поглядами й активною життєвою позицією;

- ідея особистісної націленості утвердження, коли у фокусі утвердження знаходиться студент, котрого індивідуальні нахили та інтереси, особливості характеру й відчуття власної гідності потрібно розвивати;

- ідея колективістської спрямованості – утвердження повинно готувати особистість до виконання різних соціальних ролей: патріота, громадянина, професіонала.

Підсумовано домінантне спостереження, суть якого полягає в тому, що феномен утвердження стрімко поширився упродовж останніх років, проте його галузеві характеристики (зокрема, національно-патріотичне утвердження) й оцінки його правового наслідку не набули ще належного наукового поглиблення завдань, актуалізованих й праксеологізованих сучасністю завдань.

У підрозділі 1.2 «*Методологічні основи дослідження національно-патріотичного утвердження студентської молоді*» задані науково-методологічні межі філософсько-правового осмислення усього спектру завдань дослідження. Методологічний аналіз здійснено у площині дискурсивного напрямку неklasичної філософії права (правової інтерсуб'єктивності), а також на основах загальнонаукових методів (аналіз, формально логічні, структурний та ін.), що у філософії права припадають одному дослідницькому підході. Спеціальні методи пізнання акумульовано на процесах трактування, інтерпретації мовомислення в національно-патріотичному утвердженні студентської молоді. Провідним у дослідженні є культурологічний підхід, який опирається на аксіологічний, гносеологічний, герменевтичний, антропологічний, системний, діяльнісний, комунікативний, структурно-семантичний та інші підходи.

У підрозділі 1.3 «*Концептуальні основи філософсько-правового розуміння національно-патріотичного утвердження студентської молоді*» проблематика термінології національно-патріотичного утвердження студентської молоді розглянута в контексті наукового дискурсу філософії права. Особлива увага приділена міждисциплінарним зв'язкам, які значно поглиблюють семантичне поле використовуваних дефініцій у філософії права, розвивають дискурсивні цінності та декретують зміст верховенства права.

Грунтовний аналіз різних наукових підходів до осмислення дефініції «патріотизм» дозволив виокремити такі аспекти цього феномену: 1) патріотизм як почуття: ставлення до держави, нації, соціуму, моральне почуття, визначене світоглядом індивіда, його приналежністю до етнічної спільноти, групи; 2) патріотизм як один із визначальних і незмінних мотивів соціальної діяльності, морально-правової поведінки індивіда; 3) патріотизм як система світоглядних установок, ідей, поглядів, що є наслідком засвоєння історії, національної культури, традицій, звичаїв; 4) патріотизм як безпосередній вияв любові до свого народу, що виражається у практичних діях індивіда (активно-діялісна самореалізація) щодо розвитку держави (правового, демократичного, соціального, культурного, економічного).

Феномен «патріотизм» та його багатогранність розглянуто як складну і багатоаспектну дефініцію, одну з конститутивних складових особистісного та суспільного буття. В особистісному вимірі патріотизм виступає пріоритетною стійкою характеристикою індивіда, яка проявляється в його свідомості (національній, правовій, моральній), духовних цінностях, конкретних вчинках та поведінці. Визначено, що це звичайний моральний спосіб буття людини, який виражається як у незвичайних ситуаціях (стані війни, загрози національним інтересам), так і в повсякденному відповідальному виконанні індивідом громадянських обов'язків, своїх професійних завдань, що приносять

користь як людині, так й державі, суспільству. Відзначено, що суб'єктом – носієм патріотизму, виступає людина, а завдяки її любові, відданості, праці розвивається почуття патріотизму соціуму загалом.

Явище «патріотизм» розглянуто на макрорівні (у суспільному вимірі) як істотну складову суспільної свідомості, яка виявляється у загальних настроях соціуму, його почуттях, ціннісних орієнтаціях, ставленні до свого народу, способу його буття, національних звершень, культурних здобутків, традицій, історичного минулого та сучасних процесів державотворення як єдиної нації.

Наголошено, що «національно-патріотичне утвердження студентської молоді» – це реальна можливість оперативної реалізації в житті громадянських, політичних і соціальних прав молоді особистості, її мобільна інтеграція в національно-культурні, громадські, державні інституції українського суспільства. Процес національно-патріотичного утвердження, як інтегрованої якості особистості студента у кінцевому підсумку визначає його здатність почуватися морально, соціально, політично, юридично дієздатним.

Розділ 2 «Національно-патріотичне утвердження студентської молоді в умовах громадянського суспільства» містить три підрозділи.

У підрозділі 2.1 «*Нормативно-правове регулювання національно-патріотичного утвердження студентської молоді в Україні*» вказано, що аналіз нормативно-правової бази національно-патріотичного утвердження студентської молоді» дозволяє простежити таку тенденцію: нормативно-правові документи з означеної проблематики (від незалежності України – до 2014 р.) визначали категорію «патріотичного виховання». Після подій Революції Гідності, втрати Кримського півострову, початком війни на Сході, з 2014 р. нормативно-правова база чітко декларує поняття «національно-патріотичного виховання» з винятковим акцентом саме на військовій складовій.

У Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді Міністерства освіти і науки України (16.06.2015 р. № 641) окреслені певні проблеми, на розв'язання яких має бути націлена освітньо-виховна діяльність закладів вищої освіти. Головною проблемою є гарантування рівних, однаких стартових можливостей кожному індивіду для самовизначення і самоствердження через звершення суб'єктивно звабливих й одночасно соціально значливих цілей.

У методичних рекомендаціях Міністерства освіти й науки зосереджено увагу, що в сучасних закладах освіти національно-патріотичний аспект повинен бути константним у навчально-виховному процесі, гармонійно поєднуючи національну, громадянську, правову, моральну, родинно-сімейну, естетичну, економічну, трудову, фізичну складову ґрунтуючись на національній історії, знанні й відстоюванні власних прав, належному виконуванні конституційних та громадянських обов'язків, а теж на відповідальності за особисте майбутнє, добробут й долю своєї держави.

Наголошено, що недостатнє нормативно-правове забезпечення та відсутність чіткої загальнодержавної системи діяльності в цій сфері вимагає ретельного опрацювання. Позаяк, сьогодні як ніколи, актуальним є формування у нової молоді генерації патріотичної свідомості, національної гідності,

готовності до виконання конституційних й громадянських обов'язків, прагнення до успадкування багатих духовно-культурних здобутків української нації, усвідомлення гуманістичних цінностей, високих ідеалів та аксіологічних орієнтирів, соціально-значущих явищ й процесів суспільного буття.

У підрозділі 2.2 *«Мораль і право: основні філософсько-правові аспекти національно-патріотичного утвердження студентської молоді»* відмічено, що на процес формування особистості молоді людини впливають чимало чинників, які детермінують процес соціалізації студентської молоді загалом, проте основними домінантами були, є, і, очевидно, будуть мораль і право.

У сучасних умовах українського державотворення та військової агресії проти нашої країни, надзвичайно актуалізується проблематика формування патріотичних почуттів, становлення активної громадянської позиції, сприяння осмисленню власного громадянського обов'язку на основах національних й загальнолюдських цінностей. Національна система освіти загалом і науково-педагогічні спільноти закладів вищої освіти зокрема повинні максимально акумулювати сили для ефективного вирішення складних завдань національно-патріотичного утвердження студентської молоді модусом симбіозу моралі та права.

Для гарантування оперативного процесу розвитку громадянського суспільства в Україні, нагальність оновлення змісту національно-патріотичного утвердження студентської молоді, не викликає жодного сумніву. Деміургами такого соціуму мають бути особи високої моралі, обізнані у правовій матерії. Правові знання повинні бути прерогативою як вузького кола спеціалістів, так і притаманні будь-якому пересічному громадянину, для захисту права та свободи людини, верховенство права у державі й розвивати громадянське суспільство, позаяк, саме розуміння та цілісне дотримання моральних і правових норм є запорукою успіху державотворчих процесів у нашій країні.

У підрозділі 2.3 *«Національно-патріотичне утвердження студентської молоді як домінанта формування громадянського суспільства»* з'ясовано, що визнання високої ціннісної значимості національно-патріотичного утвердження молоді обумовлено його здатністю максимально мобілізувати суспільство, залучати й зосереджувати людські та матеріальні ресурси для досягнення конкретної мети, зокрема, в умовах зовнішньої або внутрішньої загрози, здатної порушити національне буття чи стабільність існування певного суспільства.

Основними ідеологічними формами патріотизму, упродовж усього історичного розвитку, є етнічний та громадянський. Етнічний патріотизм (націоналізм), особливо актуалізується в період утворення та формування національних держав та називає патріотом людину, яка, передусім, говорить мовою власної етнічної спільноти, практикує її традиції та сповідує її релігію. Сьогодні «етнічний патріотизм» має амбівалентний зміст: здатен консолідувати і мобілізувати етнос, організуючи й структуруючи його на масштабні, грандіозні соціальні дії. Проте, слід зауважити, що стосовно поліетнічних держав-націй (якою є Україна) він також може виступати у формі руйнівної сили. Більшість сучасних вчених українського націоналізму, представників

націоналістичних організацій в Україні в своїх теоретичних побудовах декларують саме етнічний патріотизм.

Громадянський патріотизм органічно формується на основі етнічного патріотизму (націоналізму) внаслідок трансформації окремого народу в державну націю. Ґрунтується він, передусім, на громадянській ідентичності (єдності політичних націй за принципом «землі»). Згідно з цією теорією патріот – це людина, яка має активну громадянську позицію, сповідує принцип верховенства права, гідно виконує свій конституційний обов'язок, несе особисту відповідальність за політичну та соціальну стабільність, міжконфесійне взаєморозуміння й міжетнічну згоду.

Розділ 3 «Національно-правове утвердження студентської молоді як інституційна феноменологія в умовах глобалізаційних процесів» присвячений дослідженню стану національно-правового утвердження студентської молоді у сучасному глобальному світі.

У підрозділі 3.1 *«Національно-патріотичне утвердження студентської молоді у реаліях мультикультурного суспільства»* зауважено, що сучасні глобалізаційні виклики нівелюють феномен національно-патріотичного буття індивіда, позаяк активізуються міжкультурні взаємозв'язки, які скасовують національні бар'єри. Відтак запропоновано модули розвитку національно-патріотичного утвердження студентської молоді у контексті мультикультурного суспільства.

Ефективний інтеркультурний діалог визначено як один із визначальних чинників якості сучасних виховних і дидактичних практик, серед яких виховання як умова формування правової культури у щільному зв'язку із національно-патріотичним утвердженням є найбільш значущим. Тому інтеркультурний діалог як загальна дидактична практика та констатуючий фактор мультикультурного соціуму активно застосовується у проектах правового й національно-патріотичного виховання, що у сучасних умовах набуває експресивних рис глобальної освіти.

Наголошено, що українське суспільство перебуває у пошуку власного шляху розвитку національної ідентичності, яка гарантує збереження культурної самобутності у світовому просторі, що глобалізується. В умовах глобалізації, коли зменшуються можливості щодо вирішення власних національних інтересів, саме національно-правове утвердження молоді генеративної форми громадянськості, її правову культуру, що зможе забезпечити успішні процеси націотворення та державного розвитку. Разом із потенційними ризиками, глобалізаційні виклики відкривають можливості для України посісти гідне місце у новітньому етапі розвитку цивілізації, опираючись на науку, освіту та національне виховання.

У підрозділі 3.2 *«Модель національно-патріотичного утвердження студентської молоді в освітньо-виховному середовищі університету»* запропоновано модель ефективної реалізації національно-патріотичного утвердження студентської молоді в закладах вищої освіти. Основними критеріями та показниками національно-патріотичного утвердження є: 1) ціннісний національно-патріотичний світогляд: національно-світоглядні

знання; ціннісна національно-патріотична свідомість, ідеали, переконання; володіння рідною мовою та повага до неї; 2) національно-спрямована активність: мотивація патріотизму; активна суб'єктно-національна позиція; толерантне ставлення до виразників інших культур; 3) професійна національно-патріотична діяльність: спосібність до національно-патріотичної самореалізації; готовність до добросовісного здійснення професійних обов'язків задля особистого блага та національного.

Окреслено вихідні позиції національно-патріотичного утвердження студентської молоді у закладах вищої освіти, а саме: особистісне утвердження молоді є квінтесенцією освітньо-виховного процесу у вищій школі, надціллю в умовах ХХІ століття; визначальним чинником національно-патріотичного утвердження є науково-методичний супровід, сформований з урахуванням національної ідеї, запитів українського соціуму, особистих потреб та інтересів студентів, специфіки закладів вищої освіти; заклад вищої освіти розглядається як центр створення сприятливого середовища для національно-патріотичного утвердження студентської молоді, його організації та формування виховуючого простору, що належно відображує системність мети й завдань, умов та змісту національного виховання; освітньо-виховний процес скеровується на створення сприятливих умов для фахового становлення молоді особистості, її наукового, творчого, фізичного розвитку; формування єдиного академічного співтовариства, базисом якого є спільна життєдіяльність викладачів та студентів; організація системної психолого-педагогічної підтримки студентів; запобігання проявам антисоціальної поведінки й виховання правової культури; процес національно-патріотичного утвердження студентської молоді виховання аналізується як динамічна системно-виховна взаємодія інтегрованих суб'єктів (вихователів й вихованців), націлена на формування особистості громадянина-патріота України; як процес створення умов для різносторонньої суб'єкт-суб'єктної взаємодії, скерованої на формування особистості студента на базисі його самовиховання, саморозвитку, самореалізації; студент є суб'єктом національно-патріотичного утвердження.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено комплексне узагальнення і запропоновано вирішення наукового завдання, що полягає у виявленні та встановленні філософсько-правових засад національно-правового утвердження студентської молоді. У роботі враховано положення чинного національного законодавства, міжнародні правові стандарти, що стосуються проблематики дослідження, подано ґрунтовний аналіз наявного теоретичного та практичного матеріалу. Це сприяло обґрунтуванню та вирішенню завдань, які мають вагому науково-теоретичну та праксеологічну значущість.

Науковий аналіз філософсько-правової парадигми національно-правового утвердження студентської молоді дозволив окреслити означену дефініцію, як процес інкультурації індивіда, утвердження національних цінностей у бутті особистості, що реалізується через її національну свідомість, патріотичні настрої, активну громадянську позицію та високу правову культуру.

На основі міждисциплінарних підходів до дефініції «утвердження», нами визначено основні концепти щодо осмислення означеного феномену: ідея реалізму мети утвердження – всебічний розвиток індивіда, який опирається на його здібності, таланти, модусом досягнення цієї мети є оволодіння людиною базових засад культури, тобто це культура життєвого самовизначення; ідея спільної діяльності наставників (викладачів) і студентів як пошук етичних модусів духовної культури, розвиненої діяльності та формування особистих цінностей, дезидерат й законів життя – складові змісту діяльності наставника (викладача), забезпечують активну особисту позицію студента у процесі його утвердження; ідея самовизначення, яка обумовлює формування цілісності людини, тобто, людини з константними переконаннями, демократичними поглядами й активною життєвою позицією.

Підсумовано домінантне спостереження, суть якого полягає в тому, що феномен утвердження поширився стрімко упродовж останніх років, проте його галузеві характеристики (зокрема, національно-патріотичне утвердження) й оцінки його правового наслідку не набули ще належного наукового поглиблення актуалізованих й праксеологізованих сучасністю завдань. Для аналізу узагальнені філософські, правознавчі, філософсько-правові, педагогічно-правові, юридично-психологічні, етно-філософські погляди вчених, що генерують основи для сучасного оцінювання всього контенту національно-патріотичного утвердження, актуалізують необхідність зміни стереотипів освітньої національно-патріотичної діяльності в закладах вищої освіти, яка вимагає результативних дій у сповідуванні принципів верховенства права та міжкультурної толерантності.

Опираючись на акмеологічне розуміння особистісно-діяльнісної природи дефініції «національно-патріотичного утвердження студентської молоді», нами вона визнається як: процес осмислення особистісної відповідальності за долю свого народу; формування усвідомленої перцепції національних проблем та громадянської позиції до назрілих явищ і подій в українському соціумі; становлення правосвідомості й розвиток високої правової культури; активна участь індивіда в державотворчих процесах; вироблення соціально зрілого зацікавлення й бажання працювати для ефективного розвитку своєї держави, готовності за будь-яких обставин відстоювати національні інтереси. Бо саме рівень національно-патріотичного утвердження студентської молоді визначає цінності громадянської свідомості, громадянського суспільства.

Національно-патріотичне утвердження студентської молоді відображає моральні, правові, громадянські, політичні, права й обов'язки індивідів щодо своєї держави, визначає відповідальне ставлення до свого народу, нації, власної професійної діяльності, до соціуму загалом і до самої себе осіб. Національно-патріотичне утвердження є своєрідним відтворенням певного національного буття, рівнем усвідомлення громадянських прав та обов'язків й безпосередньо впливає на становлення соціального статусу студента як громадянина, усвідомлення ним суспільних завдань, особистісну соціальну активність, а в цілому визначає загальнокультурний розвиток студента.

Національно-патріотичне утвердження студентської молоді формує громадянські якості індивіда як повноправного суб'єкта правових та соціальних відносин у демократичній державі, життєві пріоритети, цілі та способи їх досягнення. Визначальним критерієм національно-патріотичного утвердження є бажання й здатність молодого особистості активно й відповідально на засадах демократизму, гуманізму, громадянської солідарності, соціальної злагоди та толерантності, гармонійно взаємодіяти з соціумом щодо забезпечення національних інтересів, ефективного розвитку держави у всіх її напрямках. При цьому, адекватно співвідносячи та погоджуючи індивідуальні й загальносуспільні інтереси, національно-патріотичне утвердження означає відповідальне, чесне ставлення до самого себе, до реалізації особистісних здібностей (кебети) на власну (як громадянина), суспільну та державну користь.

Національно-патріотичне утвердження студентської молоді – це реальна можливість оперативної реалізації в житті громадянських, політичних і соціальних прав молодого особистості, її мобільна інтеграція в національно-культурні, громадські, державні інституції українського суспільства. Процес національно-патріотичного утвердження як інтегрованої якості особистості студента у кінцевому підсумку визначає його здатність почуватися морально, соціально, політично, юридично дієздатним.

Сучасні глобалізаційні виклики нівелюють феномен національно-патріотичного буття індивіда, позаяк активізуються міжкультурні взаємозв'язки, які скасовують національні бар'єри. Тому, історичний досвід міжкультурних взаємозв'язків українського соціуму набуває пріоритетної значимості як у стратегіях оновлення системи освіти та виховання, національно-патріотичного утвердження молоді зокрема, так і у перспективі розвитку плідних інтеркультурних діалогів у різних варіаціях. Практика яскраво показує, що внаслідок активної взаємодії та схрестю культур проблематика культурної ідентичності змінюється у можливість гармонійного співіснування окремих соціальних спільнот – націй, етносів тощо, а надто у питання, як поєднуються між собою традиційно константні норми й цінності, характерологічні для певної культури, з універсальними.

Українське суспільство перебуває у пошуку власного шляху розвитку національної ідентичності, яка гарантує збереження культурної самобутності у світовому просторі, що глобалізується. В умовах глобалізації, коли існують можливості щодо вирішення власних національних інтересів, саме національно-правове утвердження молодого покоління формує громадянські якості особистості, її правову культуру, що зможе забезпечити успішні процеси націотворення та державного розвитку. Разом із потенційними ризиками, глобалізаційні виклики відкривають можливості для України посісти гідне місце у новітньому етапі розвитку цивілізації, опираючись на науку, освіту та національне виховання. Тому, національна система освіти та виховання повинна гарантувати оптимальне середовище для розвитку особистості, забезпечувати мотиваційні передумови для самореалізації, формування стійкої внутрішньої потреби у безперервному самовдосконаленні. Підсумковим результатом національно-патріотичного утвердження має стати сформована цілісна особистість –

самостійна, повноправна та відповідальна, яка відчуває власну причетність до націотворення та державотворення, ідентифікує себе з українською нацією, культурою й реалізує особисті потенційні можливості на благо України.

З метою створення ефективної системи національно-патріотичного утвердження студентської молоді у межах освітньо-виховного середовища закладів вищої освіти передбачає нами запропоновані завдання, які повинні реалізовуватися, а саме: визнання й гарантування прав кожного студента щодо його особистості студента, його гідності як найвищої соціальної цінності; утвердження гуманістичної моралі й формування поваги до таких цінностей як свобода, справедливість, рівність, чесність, відповідальність; забезпечення оптимальних умов для самореалізації кожного студента адекватно до своїх запитів, інтересів та потенцій; утвердження толерантного світобачення, сприятливості до сучасного культурного плюралізму, шанобливого відношення до інших культур та їх мови, традицій, релігії; формування активної громадянської позиції, національної ідентичності, почуття приналежності до рідного народу, землі, своєї держави; визнання духовної спільності культурної спадщини та єдності поколінь; утвердження почуття патріотизму, готовності та відданості у служінні рідному народу, своїй державі; формування соціальної активності студента: ініціативна здатність до участі у процесах державотворення загалом, студентського самоврядування зокрема; можливість до спільного національного буття та активної співпраці у громадянському суспільстві, його розвитку, готовність взяти на себе відповідальність; формування особистої патріотичної позиції у контексті глобалізаційних викликів; здатність вирішувати конфлікти у відповідності до національних інтересів з дотриманням демократичних принципів; формування психолого-фізичної готовності студентства до виконання конституційного та громадянського обов'язку щодо відстоювання незалежності держави, її національних інтересів та здобутків, підвищення престижу та розвиток високої мотивації студентів до військової та державної служби; формування правової та політичної культури, обізнаності у національній правовій системі (у законах й законодавчих системах); знань про історичне минуле, сучасні політичні системи та владу у всіх сферах суспільного буття; утвердження високої поваги до державної символіки, Конституції України, державної мови, національного законодавства, вміння визначати форми та модуси своєї безпосередньої участі в житті соціуму та університету, спілкуватися з демократичними інституціями, органами влади, підтримувати та захищати права людини і закони та права людини, бути освіченим зі способом соціального захисту.

Національно-патріотичне утвердження студентської молоді у закладах вищої освіти – це актуальний рівень розвитку внутрішньої культури студентської молоді, зумовлений опановувати досвід пізнавальної діяльності, засвоєння емоційно-ціннісних відносин й дієво-практичного досвіду, що проявляється в можливості до реалізації як індивідуальності та особистості у площині служінні своєму народові, державі: 1) засвоєння студентом досвіду пізнавальної діяльності визначає сформованість національно-патріотичних знань і уявлень; 2) оволодіння студентом досвіду емоційно-ціннісних стосунків

та передбачає сформованість національно-патріотичних почуттів, цінностей, установок, переконань; 3) опанування студентом дієво-практичного досвіду виражається в реалізації національно-патріотичних знань та уявлень, цінностей і переконань у національно-патріотичній поведінці, культурі й діяльності.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Гарасимів Т. З., Іванишин Т. І. Соціалізація особистості: до проблем методологічних підходів. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Юридичні науки». 2016. № 837. С. 231–235. (Видання включено до міжнародної наукометричної бази даних «*Index Copernicus International*» (Польща)).

2. Гарасимів Т. З., Іванишин Т. І. Становлення особистості: історико-філософський огляд. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Юридичні науки». 2016. № 845. С. 345–349. (Видання включено до міжнародної наукометричної бази даних «*Index Copernicus International*» (Польща)).

3. Іванишин Т. І. Правове пізнання: антропологічний дискурс. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Юридичні науки». 2016. № 850. С. 157–162. (Видання включено до міжнародної наукометричної бази даних «*Index Copernicus International*» (Польща)).

4. Іванишин Т. І. Становлення особистості у філософії класичного раціоналізму. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Юридичні науки». 2016. № 855. С. 168–172. (Видання включено до міжнародної наукометричної бази даних «*Index Copernicus International*» (Польща)).

5. Іванишин Т. Філософська концепція девіантності (кінець ХІХ – середина ХХ століття). *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Юридичні науки». 2017. № 861. С. 123–129. (Видання включено до міжнародної наукометричної бази даних «*Index Copernicus International*» (Польща)).

6. Іванишин Т. Національно-правове утвердження студентської молоді як основа формування громадянського суспільства. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія : «Юридичні науки». 2018. № 9 (14). С. 113-120.

7. Іванишин Т. Домінанти національно-правового утвердження студентства в умовах сучасного реформування вищої освіти. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія : «Юридичні науки». 2019. № 1 (15). С. 74-83.

8. Іванишин Т. Проблема об'єктивної істини у праві. *Вдосконалення правового механізму захисту прав і свобод людини і громадянина в умовах євроінтеграції* : збірник матеріалів міжнародної конференції. Львів, Навчально-науковий Інститут права та психології Національного університету «Львівська політехніка», 2017. С. 243-246.

9. Іванишин Т. «Девіація» та «девіантна поведінка» : історико-теоретичний аспект. *Місцева влада й самоврядування в Україні та державах світу : історія та сучасність (аспекти права)*. На вшанування пам'яті проф.

Юрія Панейка : матеріали Шостої Всеукраїнської науково-теоретичної Інтернет-конференції. Вип. 6. Львів : Ліга-Прес, 2017. С. 108 – 111.

10. Іванишин Т. Розуміння громадянського суспільства в добу Просвітництва. *Захист прав і свобод людини та громадянина в умовах формування правової держави* : збірник тез VI Всеукр. наук.-практ. конф. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. С. 110–111.

11. Іванишин Т. Правове самовиховання студентської молоді на засадах сучасного конституціоналізму. *Теорія і практика конституціоналізму: український та зарубіжний досвід* : збірник матеріалів учасників Четвертої науково-практичної конференції (Львів, 27 квітня 2018 року). Львів : ННШПП НУ «Львівська політехніка», 2018. С. 166–169.

12. Іванишин Т. Дилема ціннісних орієнтацій у процесі правового виховання. *Захист прав і свобод людини та громадянина в умовах формування правової держави* : збірник тез VII Всеукр. наук.-практ. конф. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. С. 63 – 65.

13. Іванишин Т. Правове утвердження особи в умовах інтеграції України. *Наукове забезпечення захисту прав та свобод громадян України в умовах інтеграції в Європейський простір* : матеріали Міжнародної конференції 25 жовтня 2018 р. ; кафедра кримінального права і процесу Навчально-наукового інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка». Львів : СПОЛОМ, 2018. С. 272–277.

14. Іванишин Т. Правове виховання як ідеологічна функція освітньої політики. *Освітньо-наукове забезпечення діяльності складових сектору безпеки і оборони України* : тези XI Всеукраїнської науково-практичної конференції (Хмельницький, 15 листопада 2018 року). Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2018. С. 394–396.

15. Іванишин Т. Правове утвердження особистості як опосередковуючий інститут формування громадянського суспільства. *Механізм правового регулювання правоохоронної та правозахисної діяльності в умовах формування громадянського суспільства (осінні читання)* : збірник тез Всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої освіти (Львів, 23 листопада 2018 року). Упор. Л. В. Павлик. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 159–162.

16. Іванишин Т. Правове утвердження особи – формувальний чинник української правової дійсності. *Законодавча влада в Україні та інших державах світу : історія і сучасність (аспекти права)* : матеріали дев'ятої всеукраїнської наукової інтернет-конференції, 31 травня 2019 р., Вип. 9. Львів. С. 179–182.

17. Іванишин Т. Правове утвердження молоді як запорука формування громадянського суспільства. *Захист прав і свобод людини та громадянина в умовах формування правової держави* : збірник тез VIII Всеукр. наук.-практ. конф. (Львів, 30 травня 2019 року). Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. С. 54 –55.

АНОТАЦІЯ

Іванишин Т.І. Національно-патріотичне утвердження студентської молоді: філософсько-правові засади. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.12 – філософія права. – Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, Хмельницький, 2019.

У дисертаційному дослідженні вперше здійснено комплексне теоретичне узагальнення і запропоновано вирішення наукового завдання, що полягає у виявленні і дослідженні нових ідей та тенденцій національно-патріотичного утвердження студентської молоді.

Визначено філософсько-правову парадигму національно-правового утвердження студентської молоді як процес інкультурації індивідів, утвердження національних цінностей у бутті особистості, що реалізується через її національну свідомість, патріотичні настрої, активну громадянську свідомість та високу правову культуру.

Визначено поняття «національно-патріотичне утвердження студентської молоді» як процес осмислення особистісної відповідальності за долю свого народу; формування усвідомленої перцепції національних проблем та громадянської позиції до назрілих явищ і подій в українському соціумі; становлення правосвідомості й розвиток високої правової культури; активна участь індивіда в державотворчих процесах; вироблення соціально зрілого зацікавлення й бажання працювати для ефективного розвитку своєї держави, готовності, за будь-яких обставин, відстоювати національні інтереси.

Сформульовано основні шляхи та модуси вирішення проблеми національно-патріотичного утвердження студентської молоді на сучасному етапі.

Ключові слова: молодь, студенти, правове виховання, національне виховання, патріотизм, освітньо-виховний процес, національно-патріотичне утвердження.

АННОТАЦИЯ

Иванишин Т. И. Национально-патриотическое утверждение студенческой молодежи философско-правовые основы. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.12 – философия права. – Хмельницкий университет управления и права имени Леонида Юзькова, Хмельницкий, 2019.

В диссертационном исследовании впервые осуществлено комплексное теоретическое обобщение и предложено решение научной задачи, которая заключается в выявлении и исследовании новых идей, тенденций национально-патриотического утверждения студенческой молодежи.

Определено философско-правовую парадигму национально-правового утверждения студенческой молодежи как процесс инкультурации индивидов, утверждения национальных ценностей в бытии личности, что реализуется через

национальное сознание, патриотические настроения, активное гражданское сознание и высокую правовую культуру.

Определено понятие «национально-патриотическое утверждение студенческой молодежи» как процесс осмысления личностной ответственности за судьбу своего народа, формирование осознанной перцепции национальных проблем и позиции к назревшим явлениям и событиям в украинском социуме; становления правосознания и развитие высокой правовой культуры; активное участие индивида в процессах; выработки социально зрелого интереса и желание работать для эффективного развития своего государства, готовности, при любых обстоятельствах, отстаивать национальные интересы.

Сформулированы основные пути и модусы решения проблемы национально-патриотического утверждения студенческой молодежи на современном этапе в Украине.

Ключевые слова: молодежь, студенты, правовое воспитание, национальное воспитание, патриотизм, образовательно-воспитательный процесс, национально-патриотическое утверждения.

SUMMARY

Ivanishin T.I. National-patriotic affirmations of student youth philosophical and legal foundations. – On the rights of the manuscript.

The dissertation for the degree of candidate of legal sciences, specialty 12.00.12 – philosophy of law. – Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law, Khmelnytsky, 2019.

In the dissertation research, a comprehensive theoretical generalization was first carried out and a solution to the scientific problem was proposed, which consists in identifying and researching new ideas and trends in the national-patriotic affirmation of student youth.

The philosophical and legal paradigm of the national legal affirmation of students is defined as the process of inculturation of individuals, the affirmation of national values in the being of an individual, realized through its national consciousness, patriotic moods, an active civic consciousness and a high legal culture.

The concept of “national-patriotic affirmation of student youth” is defined as the process of understanding personal responsibility for the fate of one’s people, the formation of a conscious perception of national problems and attitudes towards overdue phenomena and events in Ukrainian society; the establishment of legal awareness and the development of a high legal culture; active participation of the individual in the processes; developing a socially mature interest and desire to work for the effective development of their state, readiness, in any circumstances, to defend national interests.

The main ways and modes of solving the problem of national-patriotic approval of student youth at the present stage are formulated.

Key words: youth, students, legal education, national education, patriotism, educational process, national-patriotic statements.

Підписано до друку _ .11.2019. Зам. № _
Обсяг 0,9 друк. арк. формат 60x90/16. Наклад – 100 прим.

Надруковано у ТОВ «Хмельницький ЦНТІ»
29000, м. Хмельницький, вул. Свободи, 36
Тел. : (0382) 65-50-96